

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 6.5.2011
KOM(2011) 253 v konečnom znení
2011/0110 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

**o podpísaní Dohody o leteckej doprave medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi
na jednej strane a Brazílskou federatívnou republikou na strane druhej**

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. Kontext návrhu

- **Dôvody a ciele návrhu**

Dohoda o leteckej doprave medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Brazílskou federatívnou republikou (ďalej len Brazíliou) na strane druhej bola prerokovaná Komisiou na základe poverenia Radou v októbri 2010. Letecké dopravné služby medzi EÚ a Brazíliou fungujú v súčasnosti na základe bilaterálnych dohôd medzi jednotlivými členskými štátmi a Brazíliou. Súčasťou vonkajšej politiky EÚ v oblasti letectva je rokovať o komplexných dohodách o leteckých dopravných službách s kľúčovými partnermi v prípade, že sa preukázala pridaná hodnota a hospodárske výhody takýchto dohôd. Cieľom dohody je:

- postupné otváranie trhu v zmysle prístupu k letovým trasám a kapacitám na obojstrannom základe;
- podpora leteckých dopravných služieb založených na hospodárskej súťaži medzi leteckými dopravcami s minimálnymi zásahmi a reguláciou zo strany vlády;
- nediskriminačné a rovnaké pravidlá pre hospodárske subjekty;
- podpora regulačnej spolupráce a, pokiaľ je to vhodné, harmonizácie predpisov a prístupov.

- **Všeobecný kontext**

V smerniciach na rokovanie je stanovený všeobecný cieľ rokovať o komplexnej dohode o leteckej doprave s cieľom postupne a recipročne otvoriť prístup na trh a zabezpečiť harmonizáciu v oblasti regulácie.

V súlade so smernicami na rokovanie obe strany parafovali návrh dohody s Brazíliou 17. marca 2011.

- **Existujúce ustanovenia v oblasti návrhu**

Ustanovenia tejto dohody majú prednosť pred príslušnými ustanoveniami existujúcich bilaterálnych dohôd o leteckých dopravných službách medzi členskými štátmi a Brazíliou.

- **Súlad s ostatnými politikami a cieľmi Únie**

Uzavretie komplexnej dohody o leteckej doprave s Brazíliou je pre EÚ významným prvkom rozvoja vonkajšej politiky EÚ v oblasti letectva tak, ako sa to uvádza v oznámení Komisie KOM(2005) 79 v konečnom znení „Rozvoj vonkajšej politiky Spoločenstva v oblasti letectva“.

2. Konzultácie so zainteresovanými stranami a posúdenie vplyvu

V súlade s článkom 218 ods. 4 ZFEÚ Komisia viedla rokovania v konzultácii s osobitným výborom.

Okrem toho počas celého postupu viedla konzultácie s zainteresovanými stranami.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Metódy konzultácie, hlavné cieľové sektory a všeobecný profil respondentov

Počas procesu rokovaní Komisia viedla konzultácie so zainteresovanými stranami najmä prostredníctvom poradného fóra, v ktorom boli zástupcovia leteckých dopravcov, letísk a odborových organizácií.

Zhrnutie odpovedí a spôsob, akým sa zohľadnili

Pri príprave rokovacej pozície Únie sa všetky pripomienky od zainteresovaných strán náležite zohľadnili.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

Externá expertíza nebola potrebná.

- **Posúdenie vplyvu**

Dohodou sa zabezpečí postupné otváranie trhu medzi EÚ a Brazíliou v oblasti leteckej dopravy. V správe, ktorú pre Európsku komisiu v roku 2009 pripravili konzultanti, sa odhaduje, že komplexná dohoda o leteckej doprave medzi EÚ a Brazíliou, ktorou sa otvorí trh, by v prvom účinnom roku otvorenia trhu mohla vygenerovať ďalších 460 000 cestujúcich a výhody pre spotrebiteľov až do výšky 460 miliónov EUR. Očakáva sa pozitívny vplyv dohody medzi EÚ a Brazíliou na zamestnanosť a mal by stimulovať zamestnanosť počas niekoľkých rokov. Ako dôsledok liberalizácie sa celkovo očakáva vytvorenie 980 priamych i nepriamych pracovných miest (s dolnou hranicou 870 priamych pracovných miest a hornou hranicou 1360 nepriamych pracovných miest).

Správa bola sprístupnená členským štátom a zainteresovaným stranám prostredníctvom databázy CIRCA.

Dohodou sa zriaďuje spoločný výbor, ktorý bude zodpovedný za kontrolu vykonávania dohody a jej účinkov.

3. **Právne prvky návrhu**

- **Zhrnutie navrhovaného opatrenia**

Dohoda pozostáva z hlavnej časti obsahujúcej hlavné zásady a dvoch príloh: prílohy I o letovom poriadku, dopravných právach a prevádzkovej flexibilitate a prílohy II o bilaterálnych dohodách o leteckých dopravných službách.

- **Právny základ**

Článok 100 ods. 2 v spojení s článkom 218 ods. 5 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

- **Zásada subsidiarity**

Zásada subsidiarity sa uplatňuje, pokiaľ návrh nepatrí do výhradnej právomoci Únie.

Ciele návrhu nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov z týchto dôvodov.

Ustanovenia tejto dohody budú mať prednosť pred príslušnými ustanoveniami existujúcich dohôd, ktoré uzavreli jednotlivé členské štáty. Dohodou sa pre všetkých leteckých dopravcov Únie súčasne vytvárajú rovnaké a jednotné podmienky prístupu na trh a ustanovujú sa nové úpravy regulačnej spolupráce medzi Európskou úniou a Brazíliou v oblastiach, ktoré sú dôležité pre spoľahlivé, bezpečné a efektívne fungovanie leteckých dopravných služieb. Tieto úpravy možno dosiahnuť len na úrovni Únie, pretože zahŕňajú množstvo oblastí, v ktorých má Únia výhradnú právomoc.

Ciele návrhu sa lepšie dosiahnu opatreniami Únie z týchto dôvodov.

Dohoda umožňuje súčasné rozšírenie svojich podmienok na 27 členských štátov uplatnením rovnakých predpisov bez rozdielu a predstavuje prínos pre všetkých leteckých dopravcov Únie bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť. Títo dopravcovia budú môcť slobodne prevádzkovať lety z ktoréhokoľvek miesta v Európskej únii na ktorékoľvek miesto v Brazílii, čo doteraz nebolo možné.

Zrušenie všetkých obmedzení prístupu na trh medzi EÚ a Brazíliou nielenže priláka nových účastníkov na trh a vytvorí príležitosti na lietanie na letiská s nedostatočným počtom letov, ale uľahčí aj konsolidáciu medzi leteckými dopravcami EÚ.

Dohoda zabezpečuje pre všetkých leteckých dopravcov EÚ prístup k obchodným príležitostiam, ako je možnosť voľného určovania cien. Jedným z ďalších cieľov tohto mandátu je vytvorenie rovnakých podmienok pre všetkých leteckých dopravcov EÚ a Brazílie, a to si vyžaduje silnú regulačnú spoluprácu, ktorú možno zabezpečiť len na úrovni Únie. V konečnom dôsledku bolo kľúčovým cieľom mandátu vytvoriť rámec na venovanie sa prekážkam, s ktorými sa môžu stretnúť dopravcovia EÚ pri podnikaní v Brazílii a na ich riešenie. Únia bude mať väčší manévrovací priestor pri hľadaní riešení týchto problémov, ako by to bolo možné na vnútroštátnej úrovni.

Návrh je preto v súlade so zásadou subsidiarity.

- **Zásada proporcionality**

Návrh je v súlade so zásadou proporcionality z týchto dôvodov.

Zriadi sa spoločný výbor na prerokovanie záležitostí týkajúcich sa vykonávania tejto dohody. Spoločný výbor bude podporovať výmenu nových právnych alebo regulačných iniciatív na úrovni expertov alebo nový právny alebo regulačný vývoj a zväži potenciálne oblasti ďalšieho rozvoja tejto dohody. Spoločný výbor sa bude skladať zo zástupcov Komisie a členských štátov.

Členské štáty budú okrem toho pokračovať v plnení tradičných administratívnych úloh, ktoré vykonávajú v súvislosti s medzinárodnou leteckou dopravou, ale podľa spoločných jednotne uplatňovaných predpisov.

- **Výber nástrojov**

Navrhované nástroje: medzinárodná dohoda

Iné prostriedky by neboli primerané z týchto dôvodov.

Zahraničné letecké vzťahy možno realizovať len na základe medzinárodných dohôd.

4. Vplyv na rozpočet

Návrh nemá vplyv na rozpočet Únie.

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o podpísaní Dohody o leteckej doprave medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Brazílskou federatívnou republikou na strane druhej

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

So zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie a najmä na jej článok 100 ods. 2 v spojení s jej článkom 218 ods. 5.

keďže:

- (1) Komisia v súlade s rozhodnutím Rady z 15. októbra 2010, ktorým sa Komisia poveruje začať rokovania, prerokovala v mene Únie a členských štátov Dohodu o leteckej doprave s Brazíliou (ďalej len „dohoda“). Rokovania boli úspešne ukončené parafovaním dohody 17. marca 2011;
- (2) S výhradou neskoršieho uzavretia by sa dohoda mala podpísať v mene Únie a členských štátov;

ROZHODLA TAKTO:

Článok 1 Podpísanie

1. Predseda Rady sa týmto poveruje určiť osobu/osoby splnomocnenú/splnomocnené na podpísanie Dohody o leteckej doprave medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Brazílskou federatívnou republikou na strane druhej.

Znenie dohody je pripojené k tomuto rozhodnutiu.

Článok 2 Spoločný výbor

1. Zástupcovia Európskej únie a členských štátov sú zastúpení v spoločnom výbore zriadenom podľa článku 21 dohody.
2. Európska únia je zastúpená v spoločnom výbore Komisiou.
3. Pozíciu, ktorú má zaujať Európska únia a jej členské štáty v spoločnom výbore k otázkam patriacim do výhradnej právomoci EÚ, ktoré si nevyžadujú prijatie rozhodnutia s právnym účinkom, vypracuje Komisia a vopred ju oznámi Rade a členským štátom.

4. Pokiaľ ide o rozhodnutia spoločného výboru týkajúce sa záležitostí patriacich do právomoci EÚ, Rada prijme pozíciu, ktorú má zaujať Európska únia a jej členské štáty, kvalifikovanou väčšinou na návrh Komisie, pokiaľ sa v platných postupoch hlasovania v zmluvách EÚ neustanovuje inak.
5. Pokiaľ ide o rozhodnutia spoločného výboru týkajúce sa záležitostí patriacich do právomoci členských štátov, Rada prijme pozíciu, ktorú má zaujať Európska únia a jej členské štáty, jednomyselne na návrh Komisie alebo členských štátov, pokiaľ niektorý členský štát neinformuje generálny sekretariát Rady do jedného mesiaca od prijatia tejto pozície, že s rozhodnutím, ktoré má prijať spoločný výbor, môže súhlasiť len s privolením svojich legislatívnych orgánov.

Článok 3
Riešenie sporov

1. Komisia zastupuje Úniu v postupoch riešenia sporov podľa článku 22 dohody.
2. O akýchkoľvek vhodných opatreniach, ktoré sa majú prijať podľa článku 22 dohody vo veciach, ktoré spadajú do právomoci Únie, rozhoduje Komisia v konzultácii s osobitným výborom zástupcov členských štátov, ktorých vymenuje Rada.

Článok 4
Informácie predkladané Komisii

1. Členské štáty vopred informujú Komisiu o každom rozhodnutí o zamietnutí, zrušení, pozastavení alebo obmedzení oprávnenia leteckej spoločnosti Brazílskej federatívnej republiky, ktoré zamýšľajú prijať podľa článku 5 dohody.
2. Členské štáty bezodkladne informujú Komisiu o všetkých žiadostiach alebo oznámeniach, ktoré podali alebo prijali podľa článku 7 (Bezpečnosť) dohody.
3. Členské štáty bezodkladne informujú Komisiu o všetkých žiadostiach alebo oznámeniach, ktoré podali alebo prijali podľa článku 8 (Bezpečnostná ochrana letectva) dohody.

V Bruseli [...]

Za Radu
predseda
[...]

PRÍLOHA

DOHODA O LETECKEJ DOPRAVE

MEDZI

BRAZÍLSKOU FEDERATÍVNOU REPUBLIKOU

A

EURÓPSKOU ÚNIOU A JEJ ČLENSKÝMI ŠTÁTMI

Obsah dohody

Preambula

1. Vymedzenie pojmov
2. Udelenie práv
3. Oprávnenie
4. Vzájomné uznanie regulačných zistení týkajúcich sa spôsobilosti leteckého dopravcu a štátnej príslušnosti
5. Zrušenie oprávnenia
6. Uplatňovanie zákonov
7. Bezpečnosť
8. Bezpečnostná ochrana letectva
9. Obchodné príležitosti
10. Investície zo zahraničia
11. Clá a poplatky
12. Užívateľské poplatky
13. Tarify
14. Štatistické údaje
15. Konkurenčný rámec
16. Životné prostredie
17. Riadenie letovej prevádzky
18. Ochrana spotrebiteľa
19. Otázky súvisiace s problematikou práce
20. Počítačové rezervačné systémy
21. Spoločný výbor
22. Riešenie sporov
23. Vzťah k iným dohodám
24. Zmeny a doplnenia

- 25. Vypovedanie dohody
- 26. Registrácia dohody
- 27. Nadobudnutie platnosti

PRÍLOHY

Príloha I Dohodnuté služby a určené trasy

Príloha II Bilaterálne dohody o leteckých dopravných službách

BRAZÍLSKA FEDERATÍVNA REPUBLIKA (ďalej len „Brazília“) na jednej strane

a

RAKÚSKA REPUBLIKA,
BELGICKÉ KRÁĽOVSTVO,
BULHARSKÁ REPUBLIKA,
CYPERSKÁ REPUBLIKA,
ČESKÁ REPUBLIKA,
DÁNSKE KRÁĽOVSTVO,
ESTÓNSKA REPUBLIKA,
FÍNSKA REPUBLIKA,
FRANCÚZSKA REPUBLIKA,
NEMECKÁ SPOLKOVÁ REPUBLIKA,
HELÉNSKA REPUBLIKA,
MAĎARSKÁ REPUBLIKA,
ÍRSKO,
TALIANSKA REPUBLIKA,
LOTYŠSKÁ REPUBLIKA,
LITOVSKÁ REPUBLIKA,
LUXEMBURSKÉ VEĽKOVODSTVO,
MALTA,
HOLANDSKÉ KRÁĽOVSTVO,
POĽSKÁ REPUBLIKA,
PORTUGALSKÁ REPUBLIKA,
RUMUNSKO,
SLOVENSKÁ REPUBLIKA,
SLOVINSKÁ REPUBLIKA,
ŠPANIELSKÉ KRÁĽOVSTVO,
ŠVÉDSKE KRÁĽOVSTVO,

SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO VEĽKEJ BRITÁNIE A SEVERNÉHO ÍRSKA

ako zmluvné strany Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len spolu ako zmluvy) a ako členské štáty Európskej únie (ďalej len členské štáty)

a EURÓPSKA ÚNIA na strane druhej,

Brazília a členské štáty Európskej únie, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru o medzinárodnom civilnom letectve, ktorý sa otvoril na podpis 7. decembra 1944 v Chicagu, spoločne s Európskou úniou;

SO ŽELANÍM podporovať systém leteckej dopravy založený na hospodárskej súťaži medzi leteckými dopravcami na trhu s minimálnymi zásahmi a reguláciou zo strany vlády,

SO ŽELANÍM presadzovať svoje záujmy so zreteľom na leteckú dopravu,

UZNÁVAJÚC dôležitosť efektívnej leteckej dopravy pri podpore obchodu, cestovného ruchu a investícií,

SO ŽELANÍM rozšíriť letecké dopravné služby,

SO ŽELANÍM zabezpečiť najvyšší stupeň bezpečnosti a bezpečnostnej ochrany v leteckej doprave,

S ODHODLANÍM získať potenciálne výhody regulačnej spolupráce a, pokiaľ je to vhodné, harmonizácie predpisov a prístupov,

UZNÁVAJÚC dôležité potenciálne výhody, ktoré môžu plynúť z konkurencieschopných leteckých dopravných služieb a životaschopného odvetvia leteckých dopravných služieb,

SO ŽELANÍM podporovať konkurenčné prostredie leteckých dopravných služieb a uznávajúc, že ak leteckí dopravcovia nemajú rovnaké príležitosti, potenciálne výhody sa nemusia realizovať,

SO ŽELANÍM umožniť svojim leteckým dopravcom, aby mali spravodlivé a rovnaké príležitosti pri poskytovaní leteckých dopravných služieb podľa tejto dohody,

SO ŽELANÍM maximalizovať výhody pre cestujúcich, prepravcov, leteckých dopravcov a letiská a ich zamestnancov a pre ostatných, ktorí využívajú výhody nepriamo,

POTVRDZUJÚC dôležitosť ochrany životného prostredia pri tvorbe a vykonávaní medzinárodnej leteckej politiky;

BERÚC NA VEDOMIE dôležitosť ochrany spotrebiteľov a podporujúc dostatočnú úroveň ochrany spotrebiteľov v spojení s leteckými dopravnými službami,

BERÚC NA VEDOMIE dôležitosť kapitálu pre odvetvie leteckej dopravy, pokiaľ ide o ďalší rozvoj leteckých dopravných služieb,

SO ŽELANÍM uzavrieť dohodu o leteckej doprave ako doplnok k uvedenému dohovoru,

SA DOHODLI NA TÝCHTO USTANOVENIACH:

Článok 1

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto dohody, ak nie je uvedené inak:

1. „dohoda“ znamená túto dohodu, jej prílohy, dodatky a akékoľvek ich zmeny a doplnenia;
2. „letecká doprava“ znamená dopravu cestujúcich, batožiny, nákladu a pošty lietadlom, a to samostatne alebo v kombinácii, ktorá sa ponúka verejnosti za úhradu alebo v prenájme, ktorá, aby nedošlo k pochybnostiam, obsahuje pravidelné a nepravidelné služby;
3. „zistenie štátnej príslušnosti“ znamená zistenie, že letecký dopravca navrhujúci prevádzku služieb v rámci tejto dohody spĺňa požiadavky článku 3, týkajúce sa vlastníctva, účinnej kontroly a hlavného miesta podnikania;
4. „dohovor“ je Dohovor o medzinárodnom civilnom letectve, ktorý sa otvoril na podpis 7. decembra 1944 v Chicagu, a zahŕňa:
 - (a) akúkoľvek zmenu alebo doplnenie, ktoré nadobudli platnosť podľa článku 94 písm. a) dohovoru a ratifikovala ich tak Brazília, ako i členský štát alebo členské štáty, ktorých sa príslušná záležitosť týka a
 - (b) akúkoľvek prílohu alebo jej zmenu a doplnenie prijaté podľa článku 90 dohovoru, pokiaľ táto príloha alebo zmena a doplnenie sú kedykoľvek platné pre Brazíliu a pre členský štát alebo členské štáty, ktorých sa príslušná záležitosť týka,
5. „zistenie spôsobilosti“ znamená zistenie, že letecký dopravca navrhujúci prevádzku služieb v rámci tejto dohody má uspokojivé finančné schopnosti a adekvátne manažérske skúsenosti a že je pripravený dodržiavať zákony, právne predpisy a požiadavky, ktorými sa musia takéto služby pri svojej prevádzke riadiť;
6. „úplné náklady“ sú náklady na poskytovanie služieb plus primerané poplatky za správnu réžiu;
7. „medzinárodná letecká doprava“ znamená leteckú dopravu, ktorá prechádza cez vzdušný priestor nad územím viac ako jedného štátu;
8. „členské štáty Komisie Latinskej Ameriky pre civilné letectvo“ sú Argentína, Aruba, Belize, Bolívia, Brazília, Čile, Dominikánska republika, Ekvádor, Guatemala, Honduras, Jamajka, Kolumbia, Kostarika, Kuba, Mexiko, Nikaragua, Panama, Paraguaj, Peru, Salvádor, Uruguaj a Venezuela;
9. „strana dohody“ znamená na jednej strane Brazíliu a na druhej strane Európsku úniu alebo jej členské štáty alebo Európsku úniu a jej členské štáty v súlade s príslušnými právomocami;
10. „hlavné miesto podnikania“ znamená administratívne ústredie alebo registrované sídlo leteckého dopravcu v strane dohody, v ktorom sa vykonávajú hlavné finančné operácie a prevádzková kontrola vrátane riadenia zachovania letovej spôsobilosti leteckého dopravcu;
11. „pristátie na neprepravné účely“ znamená pristátie na iný účel ako nastúpenie alebo vystúpenie cestujúcich, naloženie alebo vyloženie batožiny, nákladu a/alebo poštových zásielok v leteckej doprave;

12. „dotácia“ znamená akýkoľvek finančný príspevok udelený vládou, regionálnym orgánom alebo inou verejnou organizáciou, čiže keď:

- (a) postup vlády alebo regionálneho orgánu alebo inej verejnej organizácie zahŕňa priamy prevod prostriedkov, ako sú napr. granty, pôžičky alebo prísuny kapitálu, prípadný priamy prevod prostriedkov do spoločnosti alebo prevzatie finančných záväzkov spoločnosti, ako sú napr. záruky na pôžičku, kapitálové injekcie, vlastníctvo, poistenie alebo ochrana proti bankrotu;
- (b) vláda alebo regionálny orgán alebo iná verejná organizácia, sa zriekne príjmu, ktorý by bol inak splatný, prípadne ho nevyberie;
- (c) vláda alebo regionálny orgán alebo iná verejná organizácia poskytuje tovar alebo služby, ktoré nepatria do všeobecnej infraštruktúry, alebo tovar či služby nakupuje; alebo
- (d) vláda alebo regionálny orgán alebo iná verejná organizácia uhrádza platby pre finančný mechanizmus alebo poverí, alebo riadi súkromný orgán, aby uskutočnil jeden alebo viac typov funkcií uvedených v bodoch a), b) a c), ktoré by ináč prináležali vláde, pričom použitý postup sa skutočne neodlišuje od bežnej praxe vlády;

a ak sa tým poskytuje určitá výhoda.

13. „tarify“ znamenajú akékoľvek cestovné, sadzbu, poplatok alebo príspevok za prepravu cestujúcich, batožiny a/alebo nákladu (okrem poštových zásielok) leteckou dopravou vrátane podľa potreby povrchovej dopravy v spojení s leteckou dopravou účtované leteckými dopravcami, vrátane ich zástupcov, a podmienky upravujúce dostupnosť tohto cestovného, sadzby, poplatku alebo príspevku vrátane cien a podmienok služieb agentúr a ďalších pomocných služieb;

14. „územie“ znamená pre Brazíliu oblasti na pevnine (kontinent a ostrovy), vnútrozemské vody a výsostné pobrežné vody pod jej suverenitou alebo jurisdikciou, a pre Európsku úniu a jej členské štáty oblasti na pevnine (kontinent a ostrovy), vnútrozemské vody a výsostné pobrežné vody, na ktoré sa uplatňuje Zmluva o Európskej únii a Zmluva o fungovaní Európskej únie a podľa podmienok stanovených v týchto zmluvách a v akomkoľvek následnom právnom dokumente. Uplatňovaním tejto dohody na gibraltárske letisko nie je dotknutá príslušná právna pozícia Španielskeho kráľovstva a Spojeného kráľovstva, pokiaľ ide o spor o právomoc nad územím, na ktorom sa nachádza letisko, ani pokračujúci odklad uplatňovania opatrení EÚ pre leteckú dopravu, ktoré medzi členskými štátmi platia od 18. septembra 2006, na gibraltárske letisko v súlade s ministerským vyhlásením o gibraltárskom letisku dohodnutým 18. septembra 2006 v Córdobe a

15. „používateľský poplatok“ znamená poplatok účtovaný leteckým dopravcom za poskytnutie letiska, letiskových zariadení alebo služieb, respektíve zariadení alebo služieb týkajúcich sa vonkajšieho prostredia letiska, leteckej navigácie alebo bezpečnostnej ochrany letectva vrátane súvisiacich služieb a zariadení.

Článok 2

Udelenie práv

1. Každá strana dohody udelí druhej strane dohody na účely vykonávania medzinárodnej leteckej dopravy leteckými dopravcom druhej strany dohody tieto práva:

- (a) právo prelietať bez pristátia ponad jej územie;
- (b) právo pristávať na jej území na neprepravné účely;
- (c) právo vykonávať medzinárodnú leteckú dopravu v súlade s ustanoveniami prílohy I a
- (d) práva inak špecifikované v tejto dohode.

2. Žiadne ustanovenie tejto dohody neoprávňuje leteckých dopravcov:

- (a) Brazílie vziať na palubu na území ktoréhokoľvek členského štátu cestujúcich, batožinu, náklad a/alebo poštu a prepraviť ich za úhradu na iné miesto na území tohto členského štátu;
- (b) Európskej únii vziať na palubu na území Brazílie cestujúcich, batožinu, náklad a/alebo poštu a prepraviť ich za úhradu na iné miesto na území Brazílie.

Článok 3

Oprávnenie

Po prijatí žiadosti leteckého dopravcu jednej strany dohody udelí druhá strana dohody príslušné oprávnenia a povolenia s minimálnym procesným meškaním, ak:

- a) pokiaľ ide o leteckého dopravcu Brazílie, väčšinový vlastnícky podiel tohto leteckého dopravcu a účinná kontrola nad ním sa nachádza v rukách Brazílie alebo členských štátov Komisie Latinskej Ameriky pre civilné letectvo, najmä tých, ktoré majú dohodu o určitých aspektoch leteckých služieb (horizontálna dohoda) s Európskou úniou, alebo štátnych príslušníkov tohto štátu alebo štátov, alebo oboch a účinnú regulačnú kontrolu leteckého dopravcu vykonáva a udržiava Brazília, ktorá vydala osvedčenie leteckého prevádzkovateľa, a ak má tento letecký dopravca svoje hlavné miesto podnikania na území Brazílie;
- b) pokiaľ ide o leteckého dopravcu Európskej únie, väčšinový vlastnícky podiel tohto leteckého dopravcu a účinná kontrola nad ním sa nachádza v rukách členského štátu alebo členských štátov Európskej únie alebo Švajčiarska, alebo signatárov Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo štátnych príslušníkov tohto štátu alebo štátov, alebo oboch a účinnú regulačnú kontrolu leteckého dopravcu vykonáva a udržiava členský štát zodpovedný za vydanie osvedčenia leteckého prevádzkovateľa, a ak má tento letecký dopravca svoje hlavné miesto podnikania na území Európskej únie;
- c) tento letecký dopravca spĺňa podmienky stanovené v zákonoch a právnych predpisoch štandardne uplatňovaných stranou dohody, ktorá skúma žiadosť alebo žiadosti, vo vzťahu k prevádzkovaniu medzinárodnej leteckej dopravy a
- d) ustanovenia ustanovené v článku 7 (Bezpečnosť letectva) a v článku 8 (Bezpečnostná ochrana letectva) dohody sú dodržiavané a spravované.

2. Strany dohody sa dohodli, že od podpísania tejto dohody budú podporovať zjednodušenie a harmonizáciu postupov, pokiaľ ide o udeľovanie oprávnení. Spoločný výbor zriadený podľa článku 21 vypracuje do jedného roka od podpísania tejto dohody postup spolupráce v tejto súvislosti.

Článok 4

Vzájomné uznanie regulačných zistení týkajúcich sa spôsobilosti leteckého dopravcu a štátnej príslušnosti

Po prijatí žiadosti o oprávnenie od leteckého dopravcu jednej strany dohody príslušné orgány druhej strany dohody urýchlene uznajú akékoľvek rozhodnutia o spôsobilosti a/alebo občianstve vydané príslušnými orgánmi prvej strany dohody vzťahujúce sa na tohto leteckého dopravcu, ako keby také rozhodnutie vydali jej vlastné príslušné orgány a nebudú sa týmito záležitosťami ďalej zaoberať s výnimkou ustanovení v oddieloch a) a b) nižšie.

- (a) Ak po prijatí žiadosti o oprávnenie od leteckého dopravcu alebo po udelení takéhoto oprávnenia príslušné orgány prijímajúcej strany dohody majú osobitný dôvod na obavy, že napriek rozhodnutiu vydanému príslušnými orgánmi druhej strany dohody podmienky stanovené v článku 3 (Oprávnenie) tejto dohody pre udelenie príslušných oprávnení alebo povolení neboli splnené vrátane dôvodov súvisiacich s regulačným zistením týkajúcim sa vlastníctva leteckého dopravcu určeného jednou alebo druhou stranou dohody, v takom prípade majú okamžite informovať tieto orgány a uviesť podstatné dôvody svojich obáv. V takom prípade každá strana dohody môže požiadať o konzultácie, na ktorých sa môžu zúčastniť zástupcovia relevantných príslušných orgánov, a/alebo dodatočné informácie týkajúce sa týchto obáv, a takejto žiadosti sa vyhovie v najskoršom možnom termíne. Ak sa táto záležitosť nevyrieši, každá strana dohody môže túto záležitosť predložiť spoločnému výboru zriadenému podľa článku 21 (Spoločný výbor) tejto dohody. Ak spoločný výbor nemôže vyriešiť túto záležitosť, strany dohody si ponechajú možnosť odmietnuť, zrušiť, pozastaviť alebo obmedziť prevádzkové oprávnenia alebo inak pozastaviť či obmedziť prevádzky príslušných leteckých dopravcov.
- (b) Tento článok sa netýka uznávania alebo určovania vzťahujúceho sa na:
- osvedčenia o bezpečnosti alebo bezpečnostné oprávnenia;
 - opatrenia bezpečnostnej ochrany; alebo
 - poistné krytie.

Článok 5

Zrušenie oprávnenia

1. Každá zo strán dohody môže zrušiť, pozastaviť alebo obmedziť prevádzkové oprávnenia alebo technické povolenia alebo inak pozastaviť alebo obmedziť prevádzku leteckého dopravcu druhej strany dohody, ak:

- a) pokiaľ ide o leteckého dopravcu Brazílie, väčšinový vlastnícky podiel tohto leteckého dopravcu a účinná kontrola nad ním sa nenachádza v rukách Brazílie alebo členských štátov Komisie Latinskej Ameriky pre civilné letectvo, najmä tých, ktoré majú dohodu o určitých aspektoch leteckých služieb (horizontálna dohoda) s Európskou úniou, alebo štátnych príslušníkov tohto štátu alebo štátov, alebo oboch, alebo účinnú regulačnú kontrolu leteckého dopravcu nevykonáva a neudržiava

Brazília, ktorá vydala osvedčenie leteckého prevádzkovateľa, alebo ak nemá tento letecký dopravca svoje hlavné miesto podnikania na území Brazílie;

b) pokiaľ ide o leteckého dopravcu Európskej únie, väčšinový vlastnícky podiel tohto leteckého dopravcu a účinná kontrola nad ním sa nenachádza v rukách členského štátu alebo členských štátov Európskej únie alebo Švajčiarska, alebo signatárov Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo štátnych príslušníkov tohto štátu alebo štátov, alebo oboch, alebo účinnú regulačnú kontrolu leteckého dopravcu nevykonáva a neudržiava členský štát zodpovedný za vydanie osvedčenia leteckého prevádzkovateľa, alebo ak nemá tento letecký dopravca svoje hlavné miesto podnikania na území Európskej únie;

c) tento letecký dopravca nespĺňa požiadavky zákonov a právnych predpisov uvedených v článku 6 (Uplatňovanie zákonov) tejto dohody, alebo

d) strana dohody zistila v súlade s článkom 15 (Konkurenčný rámec) tejto dohody, že sa nenapĺňajú podmienky konkurenčného prostredia.

2. Ak nie je potrebné okamžité opatrenie s cieľom zabrániť ďalšiemu nedodržiavaniu odseku 1 písm. c) alebo písm. d) alebo odseku 3 tohto článku, práva ustanovené v tomto článku sa uplatňujú len po konzultáciách s druhou stranou dohody.

3. Tento článok neobmedzuje práva jednej alebo druhej strany dohody neposkytnúť leteckému dopravcovi alebo leteckým dopravcom druhej strany dohody prevádzkové oprávnenie alebo technické povolenie, zrušiť ich alebo ich obmedziť, alebo uložiť vo vzťahu k nim podmienky v súlade s ustanoveniami článku 7 (Bezpečnosť) alebo článku 8 (Bezpečnostná ochrana letectva).

Článok 6

Uplatňovanie zákonov

1. Zákony a právne predpisy jednej strany dohody, ktoré sa vzťahujú na prílet na jej územie lietadiel používaných na medzinárodnú leteckú dopravu alebo na odlet z neho, alebo na prevádzkovanie a navigáciu takýchto lietadiel na jej území, sa uplatňujú na lietadlá používané leteckými dopravcami druhej strany dohody a tie ich dodržiavajú pri prílete na územie prvej strany dohody, odlete z neho alebo pobyte na ňom.

2. V prípade cestujúcich, posádky alebo v ich zastúpení, alebo nákladu leteckých dopravcov druhej strany dohody sa musia dodržiavať zákony a právne predpisy platné v rámci územia, ktoré sa týkajú vstupu lietadla na územie alebo odletu cestujúcich, posádky alebo nákladu v lietadle (vrátane právnych predpisov týkajúcich sa vstupu, odbavenia, pristáhovalectva, pasov, colného odbavenia alebo karantény alebo v prípade pošty poštových predpisov) pri vstupe lietadla na územie prvej strany dohody, na tomto území alebo pri odlete lietadla z tohto územia.

Článok 7

Bezpečnosť

1. Strany dohody opätovne potvrdzujú dôležitosť úzkej spolupráce v oblasti bezpečnosti letectva. V tejto súvislosti sa strany zapájajú do ďalšej spolupráce vrátane spolupráce v súvislosti s letovou prevádzkou, najmä s cieľom umožniť spoločné využívanie informácií, ktoré môžu mať vplyv na bezpečnosť medzinárodnej leteckej dopravy, vzájomnú účasť na činnostiach dohľadu alebo vykonávanie spoločných činností dohľadu v oblasti bezpečnosti

letectva a rozvoj spoločných projektov a iniciatív vrátane spolupráce s tretími krajinami. Táto spolupráca sa rozvíja v rámci *Dohody o bezpečnosti civilného letectva medzi Európskou úniou a vládou Brazílskej federatívnej republiky* podpísanej v meste Brazília 14. júla 2010 (ďalej len Dohoda o bezpečnosti) pri záležitostiach, na ktoré sa vzťahuje dohoda o bezpečnosti.

2. Osvedčenia o letovej spôsobilosti, osvedčenia o spôsobilosti a oprávnenia, ktoré jedna strana dohody vydala alebo vyhlásila za platné v súlade s Dohodou o bezpečnosti, v prípade, že sú také ustanovenia ešte stále platné, uznáva druhá strana dohody a jej letecké úrady za platné na účely prevádzkovania leteckých dopravných služieb za predpokladu, že také osvedčenia alebo oprávnenia boli vydané alebo vyhlásené za platné na základe minimálnych medzinárodných noriem a odporúčaných postupov stanovených Medzinárodnou organizáciou civilného letectva alebo sú v súlade s týmito normami a postupmi.

3. Strana dohody alebo jej príslušné letecké úrady môžu kedykoľvek požiadať druhú stranu dohody alebo jej príslušné letecké úrady druhej strany o konzultácie o bezpečnostných normách a požiadavkách, ktoré dodržiavajú a spravujú tieto letecké úrady. Ak žiadajúca strana dohody alebo jej príslušné letecké úrady po týchto konzultáciách zistia, že druhá strana dohody alebo jej príslušné letecké úrady účinne nedodržiavajú a nespravujú bezpečnostné normy a požiadavky v týchto oblastiach, ktoré sú, pokiaľ nebolo rozhodnuté inak, aspoň rovnaké ako minimálne normy stanovené podľa dohovoru, táto strana dohody alebo jej príslušné letecké úrady budú informované o takých zisteniach a krokoch, ktoré sa považujú za potrebné na dosiahnutie súladu s týmito minimálnymi normami. V prípade, že druhá strana dohody alebo jej príslušné letecké úrady neprijmú primerané nápravné opatrenie *do pätnástich (15) dní alebo v inej takej lehote, o ktorej možno rozhodnúť*, pre žiadajúcu stranu dohody alebo jej príslušné letecké úrady to predstavuje dôvody, aby zrušili, pozastavili alebo obmedzili prevádzkové oprávnenia alebo technické povolenia alebo aby inak pozastavili alebo obmedzili prevádzku leteckého dopravcu, za ktorej bezpečnostný dohľad zodpovedá druhá strana dohody alebo jej príslušné letecké úrady.

4. Každá zo strán dohody akceptuje, že ktorékoľvek lietadlo, ktoré prevádzkuje letecký dopravca jednej strany dohody alebo je prevádzkované v jeho mene, sa v čase, keď sa nachádza na území druhej strany dohody, môže podrobiť inšpekcii na odbavovacej ploche vykonanej leteckými úradmi druhej strany dohody s cieľom overiť platnosť príslušných dokladov lietadla a dokladov jeho posádky a viditeľný stav lietadla a jeho vybavenia, za predpokladu, že taká prehliadka nespôsobí neodôvodnené oneskorenie prevádzky lietadla.

5. Ak letecké úrady jednej strany dohody po vykonaní inšpekcie na odbavovacej ploche zistia, že lietadlo alebo prevádzka lietadla nie je v súlade s minimálnymi normami stanovenými v tomto období v súlade s dohovorom alebo že sa účinne nedodržiavajú a nevykonávajú bezpečnostné normy stanovené v tomto období v súlade s dohovorom, letecké úrady tejto strany dohody informujú letecké úrady druhej strany dohody, ktoré zodpovedajú za bezpečnostný dohľad nad leteckým dopravcom, ktorý prevádzkuje lietadlo, o takých zisteniach a krokoch, ktoré sa považujú za potrebné na dosiahnutie súladu s týmito minimálnymi normami. Neprijatie primeraného nápravného opatrenia do pätnástich (15) dní predstavuje dôvody, aby sa zrušili, pozastavili alebo obmedzili prevádzkové oprávnenia alebo technické povolenia alebo aby sa inak pozastavila alebo obmedzila prevádzka leteckého dopravcu, ktorý prevádzkuje lietadlo. To isté rozhodnutie možno urobiť v prípade odopretia prístupu na účely inšpekcie na odbavovacej ploche.

6. Každá zo strán dohody má právo prijať prostredníctvom svojich príslušných leteckých úradov neodkladné opatrenie vrátane práva zrušiť, pozastaviť alebo obmedziť prevádzkové oprávnenia alebo technické povolenia alebo inak pozastaviť alebo obmedziť prevádzku leteckého dopravcu druhej strany dohody, ak dospejú k záveru, že je to nevyhnutné s

ohľadom na bezprostredné ohrozenie bezpečnosti letectva. Ak je to uskutočniteľné, strana dohody, ktorá prijíma také opatrenia, sa vopred snaží konzultovať s druhou stranou dohody.

7. Každé opatrenie prijaté stranou dohody alebo jej príslušnými leteckými úradmi v súlade s odsekmi 3, 5 alebo 6 tohto článku možno prerušiť, keď zaniknú dôvody na prijatie takého opatrenia.

Článok 8

Bezpečnostná ochrana letectva

1. Strany dohody v súlade so svojimi právami a povinnosťami podľa medzinárodného práva opätovne potvrdzujú, že ich vzájomná povinnosť chrániť bezpečnosť civilného letectva pred činmi protiprávneho zasahovania predstavuje neoddeliteľnú súčasť tejto dohody.

2. Bez toho, aby bola obmedzená všeobecná platnosť ich práv a povinností podľa medzinárodného práva, strany konajú v súlade s ustanoveniami Dohovoru o trestných a niektorých iných činoch spáchaných na palube lietadla podpísaného 14. septembra 1963 v Tokiu, Dohovoru o potlačení protiprávneho zmocnenia sa lietadiel podpísaného 16. decembra 1970 v Haagu, Dohovoru o potláčaní protiprávnych činov ohrozujúcich bezpečnosť civilného letectva podpísaného 23. septembra 1971 v Montreale, Protokolu o potláčaní protiprávnych násilných činov na letiskách slúžiacich medzinárodnému civilnému letectvu podpísaného 24. februára 1988 v Montreale a Dohovoru o značkovani plastických trhavín na účely detekcie podpísaného 1. marca 1991 v Montreale a ustanoveniami ktoréhokoľvek dohovoru a protokolu týkajúcich sa bezpečnostnej ochrany letectva, ku ktorej sa obe strany dohody zaviazali.

3. Strany dohody si na požiadanie navzájom poskytnú všetku potrebnú pomoc s cieľom reagovať na každé ohrozenie bezpečnostnej ochrany civilného letectva vrátane zabránenia protiprávnemu zmocneniu sa civilného lietadla a iným protiprávnym činom ohrozujúcim bezpečnosť takéhoto lietadla, jeho cestujúcich a posádky, ako aj letísk a leteckých navigačných zariadení.

4. Strany dohody konajú v súlade s medzinárodnými normami bezpečnostnej ochrany letectva a s príslušnými odporúčanými postupmi stanovenými Medzinárodnou organizáciou civilného letectva. Vyžadujú, aby prevádzkovatelia lietadiel z ich registrov, prevádzkovatelia lietadiel s hlavným miestom podnikania alebo trvalým sídlom na ich území a prevádzkovatelia letísk na ich území konali v súlade s týmito ustanoveniami o bezpečnostnej ochrane letectva.

5. Každá strana zabezpečí, aby sa na jej území prijali účinné opatrenia na ochranu lietadiel a na kontrolu cestujúcich, posádky a ich batožiny a osobných predmetov, ako aj nákladu a zásob lietadla pred nasadaním alebo nakladaním a počas nasadania alebo nakladania a aby boli tieto opatrenia upravené tak, aby zodpovedali zvýšenému ohrozeniu bezpečnostnej ochrany civilného letectva. Každá strana dohody súhlasí, že sa musia dodržiavať ustanovenia bezpečnostnej ochrany požadované druhou stranou dohody pri odlete z územia tejto druhej strany a pri pobyte na ňom. Každá strana dohody s pochopením pristúpi k akejkol'vek žiadosti druhej strany dohody o osobitné opatrenia bezpečnostnej ochrany na zvládnutie konkrétnej hrozby.

6. Strana dohody môže pri úplnom a vzájomnom rešpektovaní zvrchovanosti druhej strany dohody prijať pre vstup na svoje územie opatrenia bezpečnostnej ochrany, ktoré bezodkladne oznámi druhej strane dohody. Táto strana dohody zohľadní opatrenia bezpečnostnej ochrany už uplatňované druhou stranou dohody a akékoľvek stanoviská, ktoré druhá strana prípadne poskytne. Každá strana dohody však uznáva, že ustanovenia tohto článku neobmedzujú

schopnosť strany dohody odmietnuť vstup na jej územie akémukoľvek letu alebo letom, o ktorých sa domnieva, že predstavujú hrozbu pre jej bezpečnosť.

7. Strana dohody môže prijať núdzové opatrenia vrátane zmien a doplnení na zvládnutie konkrétneho ohrozenia bezpečnostnej ochrany. Tieto opatrenia sa bezodkladne oznámia zodpovedným orgánom druhej strany dohody.

8. Bez toho, aby bola dotknutá potreba prijať okamžité opatrenia na ochranu bezpečnosti dopravy, strany dohody potvrdzujú, že pri skúmaní opatrení bezpečnostnej ochrany vyhodnotia možné negatívne vplyvy na medzinárodnú leteckú dopravu, a ak to neobmedzujú zákony, zohľadnia tieto faktory pri rozhodovaní o tom, aké opatrenia sú potrebné a vhodné na riešenie týchto bezpečnostných hrozieb.

9. Ak dôjde k incidentu alebo hrozbe incidentu protiprávneho zmocnenia sa civilného lietadla alebo iných protiprávných činov proti bezpečnosti cestujúcich, posádky, lietadiel, letísk alebo leteckých navigačných zariadení, strany dohody si navzájom pomáhajú uľahčením komunikácie a ďalšími vhodnými opatreniami s cieľom rýchlo a bezpečne ukončiť tento incident alebo hrozbu.

10. Každá strana dohody prijme všetky možné opatrenia, aby lietadlo, ktoré je predmetom protiprávneho zmocnenia sa alebo iných protiprávných činov a ktoré sa nachádza na zemi na území tejto strany dohody, zadržala na zemi, okrem prípadov, ak si jeho odlet vyžaduje zásadná povinnosť chrániť ľudské životy. Takéto opatrenia sa pokiaľ možno prijímajú na základe spoločných konzultácií.

11. Ak má strana dohody opodstatnený dôvod domnievať sa, že druhá strana nedodržala ustanovenia tohto článku, zodpovedné orgány tejto strany dohody môžu požiadať o urýchlené konzultácie so zodpovednými orgánmi druhej strany. Také konzultácie sa začnú do pätnástich (15) dní od prijatia takej žiadosti. Nedosiahnutie uspokojivej dohody v lehote pätnástich (15) dní od začatia konzultácií je dôvodom, aby strana dohody, ktorá požiadala o konzultácie, prijala opatrenie na neposkytnutie leteckému dopravcovi alebo leteckým dopravcom tejto strany dohody prevádzkové oprávnenie alebo technické povolenie, na ich zrušenie alebo pozastavenie, alebo na uloženie podmienok vo vzťahu k nim s cieľom zabezpečiť súlad s týmito ustanoveniami. Ak to vyžaduje naliehavosť situácie, alebo s cieľom predísť nedodržaniu ustanovení tohto článku, môže strana prijať predbežné opatrenie.

Článok 9

Obchodné príležitosti

Podnikanie

1. Strany dohody súhlasia, že prekážky, s ktorými sa môžu stretnúť obchodné subjekty pri podnikaní, by obmedzovali výhody, ktoré sa majú dosiahnuť touto dohodou. Strany dohody preto súhlasia so zapájaním sa odo dňa podpísania tejto dohody do účinného a recipročného procesu odstraňovania prekážok pri podnikaní leteckých dopravcov oboch strán dohody, pokiaľ takéto prekážky obmedzujú obchodné operácie, narušujú hospodársku súťaž alebo bránia vytvoreniu rovnakých podmienok.

2. V prípade, že sa uvádzajú odkazy na vnútroštátne zákony a právne predpisy súvisiace s obchodnými príležitosťami, na ktoré sa vzťahuje tento článok, strany dohody zabezpečia, aby tieto zákony a právne predpisy zbytočne neobmedzovali obchodné operácie.

3. Spoločný výbor zriadený v súlade s článkom 21 vypracuje postup spolupráce súvisiaci s podnikaním a obchodnými príležitosťami, monitoruje pokroky v účinnom odstraňovaní prekážok pri podnikaní obchodných subjektov a pravidelne preskúmava vývoj vrátane

legislatívnych a regulačných zmien. V súlade s článkom 21 (Spoločný výbor) strana dohody môže požiadať o zasadnutie spoločného výboru s cieľom prediskutovať akékoľvek otázky týkajúce sa uplatňovania tohto článku.

Zástupcovia leteckých dopravcov

4. V súlade so zákonmi a právnymi predpismi každej strany dohody majú leteckí dopravcovia každej strany dohody právo slobodne zriaďovať kancelárie na území druhej strany dohody na propagáciu a predaj leteckých dopravných služieb a súvisiacich služieb.

5. Leteckí dopravcovia každej strany dohody majú právo v súlade so zákonmi a právnymi predpismi druhej strany dohody, ktoré sa týkajú vstupu, pobytu a zamestnania, priviesť a držať na území druhej strany dohody riadiacich, obchodných, technických, prevádzkových a iných odborných zamestnancov, ktorí sú potrební na podporu poskytovania leteckej dopravy. Obe strany dohody v prípade potreby uľahčia a urýchlia udeľovanie pracovných povolení pre personál zamestnaný v kanceláriách zriadených podľa tohto odseku vrátane osôb vykonávajúcich určité dočasné úlohy, ktoré nepresiahnu deväťdesiat (90) dní, podliehajúcich príslušným platným zákonom a právnym predpisom.

Pozemná obsluha

6. a) Bez toho, aby bolo dotknuté ďalej uvedené písm. b), každý letecký dopravca má v súvislosti s pozemnou obsluhou na území druhej strany dohody:

- i) právo sám vykonávať vlastnú pozemnú obsluhu (ďalej len „vlastná obsluha“) alebo
- ii) právo vybrať si spomedzi konkurenčných dodávateľov vrátane iných leteckých dopravcov, ktorí poskytujú úplné alebo čiastočné služby pozemnej obsluhy, ak je týmto dodávateľom na základe zákonov a právnych predpisov každej strany dohody povolený prístup na trh a ak sa títo dodávatelia nachádzajú na trhu.

b) Práva uvedené v bodoch i) a ii) písm. a) podliehajú len obmedzeniam v súlade so zákonmi a právnymi predpismi uplatniteľnými na území druhej strany dohody. Ak takéto obmedzenia bránia vlastnej obsluhu a ak neexistuje účinná hospodárska súťaž medzi dodávateľmi, ktorí poskytujú služby pozemnej obsluhy, príslušná strana dohody zaručí, aby všetky tieto služby boli dostupné všetkým leteckým dopravcom rovnocenne a v primeranej miere. Ceny takýchto služieb sa určia v súlade s príslušnými, objektívnymi, transparentnými a nediskriminačnými kritériami.

Pridelenie prevádzkových intervalov na letiskách

7. Pridelenie dostupných prevádzkových intervalov na letiskách na územiach strán dohody sa vykonáva včas nezávislým, transparentným a nediskriminačným spôsobom. Leteckému dopravcovi sa povolí prevádzkovať lety v súlade s pridelenými prevádzkovými intervalmi bez ďalšieho schvaľovania letových poriadkov, programov alebo plánov prevádzky.

Plány prevádzky, programy a letové poriadky

8. Oznámenie plánov prevádzky, programov alebo letových poriadkov v prípade leteckých dopravných služieb prevádzkovaných podľa tejto dohody si môže strana dohody vyžiadať iba na informačné účely. Ak si strana dohody vyžiada takéto oznámenie, musí obmedziť na minimum administratívne zaťaženie sprostredkovateľov leteckej dopravy a leteckých dopravcov druhej strany dohody, pokiaľ ide o oznamovacie požiadavky a postupy.

Predaj, miestne výdavky a prevod finančných prostriedkov

9. V súlade so zákonmi a právnymi predpismi každej strany dohody majú leteckí dopravcovia každej strany dohody právo zaoberať sa predajom leteckých dopravných služieb a súvisiacich služieb na území druhej strany dohody priamo alebo podľa vlastného uváženia leteckého dopravcu prostredníctvom svojich obchodných zástupcov alebo iných sprostredkovateľov, ktorých určí letecký dopravca, alebo prostredníctvom akýchkoľvek iných dostupných kanálov. Každý letecký dopravca má právo predávať takéto dopravné služby a súvisiace služby v súlade so zákonmi a právnymi predpismi každej strany dohody a každá osoba si môže tieto dopravné služby a súvisiace služby kúpiť v mene, ktorá je platná na tom území, alebo vo voľne zmeniteľných menách.

10. Leteckým dopravcom každej strany dohody sa umožní, aby miestne výdavky vrátane nákupu paliva na území druhej strany dohody uhradili v miestnej mene. Podľa svojho rozhodnutia môžu leteckí dopravcovia každej strany dohody uhrádzať tieto výdavky na území druhej strany dohody vo voľne zmeniteľných menách podľa vnútroštátnych zákonov a právnych predpisov týkajúcich sa meny.

11. Každá strana dohody poskytne ktorémukoľvek leteckému dopravcovi druhej strany dohody právo zmeniť na voľne zmeniteľné meny a previesť príjmy z miestneho podnikania, ktoré presahujú miestne vynaložené sumy, z územia druhej strany dohody na svoje domáce územie a okrem prípadov, keď to nie je v súlade s vnútroštátnymi zákonmi a právnymi predpismi týkajúcimi sa meny, do krajiny alebo krajín podľa vlastného výberu. Zmena a prevod prostriedkov sa umožnia rýchlo, bez obmedzení alebo zdanenia prostriedkov, vo výmennom kurze platnom pre aktuálne transakcie a prevody v deň, keď dopravca predloží úvodnú žiadosť o prevod prostriedkov. Zmena a prevod takýchto príjmov nepodlieha žiadnym administratívnym poplatkom ani poplatkom za výmenu peňazí okrem tých, ktoré banky štandardne vyberajú za vykonanie takejto zmeny a prevodu. Ustanovenia tohto článku neoslobodzujú leteckých dopravcov oboch strán dohody od ciel, daní a príspevkov, ktorým inak podliehajú. Ak existuje osobitná dohoda medzi členským štátom EÚ a Brazíliou s cieľom predchádzať dvojitému zdaneniu alebo osobitná bilaterálna dohoda či iné bilaterálne ustanovenie týkajúce sa zdaňovania príjmov/ziskov, ktorými sa reguluje prevod finančných prostriedkov medzi členským štátom EÚ a Brazíliou, platia tieto dohody.

Podmienky spolupráce

12. Pri prevádzkovaní alebo ponúkaní služieb podľa tejto dohody ktorýkoľvek letecký dopravca strany dohody môže uzatvárať marketingové dohody o spolupráci, ako sú napr. dohody o blokovanej časti kapacity lietadla alebo dohody o spoločnom označovaní liniek, s:

- (a) ktorýmkoľvek leteckým dopravcom alebo leteckými dopravcami tej istej strany dohody
- (b) ktorýmkoľvek leteckým dopravcom alebo leteckými dopravcami druhej strany dohody
- (c) ktorýmkoľvek leteckým dopravcom alebo leteckými dopravcami tretieho štátu;
a
- (d) poskytovateľom povrchovej dopravy (pozemnej alebo námornej) ktorejkoľvek krajiny;

pokiaľ i) prevádzkujúci leteckí dopravcovia majú príslušné dopravné práva a ii) tieto dohody spĺňajú podmienky stanovené podľa zákonov a právnych predpisov, ktoré strany dohody štandardne uplatňujú pri prevádzkovaní alebo ponúkaní medzinárodnej leteckej dopravy.

Strany dohody môžu od leteckých dopravcov vyžadovať, aby oznámili marketingové dohody o spolupráci s príslušnými orgánmi podľa tejto dohody len na informačné účely.

13. Pokiaľ ide o služby osobnej dopravy predávané v rámci marketingových dohôd o spolupráci, kupujúci musí byť informovaný na predajnom mieste alebo v každom prípade pred nástupom do lietadla o tom, ktorí dopravní prevádzkovatelia budú prevádzkovať jednotlivé úseky služby.

14. Pokiaľ ide o dopravu cestujúcich, poskytovatelia povrchovej dopravy nepodliehajú zákonom ani právnym predpisom, ktorými sa riadi letecká doprava, a to výhradne na základe toho, že túto povrchovú dopravu ponúka letecký dopravca pod vlastným menom. Poskytovatelia povrchovej dopravy sa môžu rozhodnúť, či uzavrú dohody o spolupráci. Pri rozhodovaní o konkrétnych dohodách môžu poskytovatelia povrchovej dopravy okrem iného zvažovať záujmy spotrebiteľa a technické, ekonomické, priestorové a kapacitné obmedzenia.

15. Bez toho, aby bolo dotknuté ktorékoľvek iné ustanovenie tejto dohody, sa leteckým dopravcom a nepriamym poskytovateľom nákladnej dopravy strán dohody bez obmedzenia povolí v súvislosti s medzinárodnou leteckou dopravou využívať akúkoľvek povrchovú nákladnú dopravu na miesta alebo z miest na území strán dohody alebo tretích krajín vrátane dopravy na všetky letiská a zo všetkých letísk so zariadením pre colné odbavenie a v prípade potreby vrátane práv na dopravu nákladu pod colným dohľadom podľa uplatniteľných zákonov a právnych predpisov. V prípade takéhoto nákladu, či už sa presúva povrchovou dopravou alebo letecky, sa zabezpečí prístup k letiskovému colnému odbaveniu a zariadeniu. Leteckí dopravcovia sa môžu rozhodnúť, že si budú zabezpečovať povrchovú dopravu sami alebo na základe dohody s inými povrchovými dopravcami vrátane povrchovej dopravy, ktorú prevádzkujú iní leteckí dopravcovia alebo nepriami poskytovatelia nákladnej leteckej dopravy. Takéto kombinované nákladné služby možno poskytovať za jednu spoločnú cenu za kombinovanú leteckú a povrchovú dopravu, pokiaľ zasielatelia nie sú uvedení do omylu z hľadiska skutočností týkajúcich sa takejto dopravy.

Koncesie a označovanie

16. Leteckí dopravcovia každej strany dohody sú oprávnení uzatvárať koncesionárske dohody alebo dohody o označovaní so spoločnosťami vrátane leteckých dopravcov každej strany dohody alebo tretích krajín, pokiaľ leteckí dopravcovia majú príslušné oprávnenie a spĺňajú podmienky stanovené v zákonoch a právnych predpisoch, ktoré strany dohody štandardne uplatňujú na takéto dohody, najmä na tie, ktoré sa vzťahujú na články 7 (Bezpečnosť) a 8 (Bezpečnostná ochrana letectva) tejto dohody.

Prenájom

17. Leteckí dopravcovia každej strany dohody môžu v súlade so zákonmi a právnymi predpismi zúčastnených strán uzatvárať dohody o poskytovaní lietadiel s posádkou alebo bez posádky na účely medzinárodnej leteckej dopravy s:

- (a) ktorýmkoľvek leteckými dopravcami alebo leteckými dopravcami strán dohody a
- (b) ktorýmkoľvek leteckými dopravcami alebo leteckými dopravcami tretieho štátu;

pokiaľ všetci účastníci týchto dohôd majú príslušné oprávnenie a splňajú podmienky stanovené podľa zákonov a právnych predpisov, ktoré strany dohody štandardne uplatňujú na tieto dohody. Žiadna strana dohody nevyžaduje, aby letecký dopravca, ktorý poskytuje lietadlo, vlastnil dopravné práva podľa tejto dohody pre trasy, na ktorých bude lietadlo lietať. Strany dohody môžu vyžadovať, aby tieto dohody schválili ich príslušné orgány. Pokiaľ strana dohody vyžaduje takéto schválenie, musí obmedziť na minimum administratívne zaťaženie leteckých dopravcov, pokiaľ ide o schvaľovacie postupy.

Článok 10

Investície zo zahraničia

Každá strana dohody umožní štátnym príslušníkom druhej strany dohody, aby vlastnili a kontrolovali až 49 % účastín s hlasovacím právom ich leteckých dopravcov.

Článok 11

Clá a poplatky

1. Pri prilete na územie jednej strany dohody lietadlá prevádzkované v rámci medzinárodnej leteckej dopravy leteckými dopravcami druhej strany dohody, ich štandardné vybavenie, pozemné zariadenie, palivo, mazivá, spotrebné technické zásoby, náhradné diely (vrátane motorov), zásoby lietadla (okrem iného vrátane takých položiek ako potraviny, nápoje, liehoviny, tabak a iné výrobky určené na predaj cestujúcim alebo využitie cestujúcimi v obmedzenom množstve počas letu) a ďalšie položky určené na využívanie alebo využívané výhradne v súvislosti s prevádzkou alebo údržbou lietadiel používaných v medzinárodnej leteckej doprave sú na základe reciprocity oslobodené od všetkých dovozných obmedzení, daní z nehnuteľností, kapitálových poplatkov, colných poplatkov, spotrebných daní a podobných poplatkov a odvodov, ktoré sú uložené vnútroštátnymi a/alebo miestnymi orgánmi oboch strán dohody a nie sú založené na cene za poskytované služby, pokiaľ toto zariadenie a zásoby zostávajú na palube lietadla.

2. Na základe reciprocity sú tiež oslobodené od daní, odvodov, ciel a poplatkov uvedených v odseku 1 tohto článku s výnimkou poplatkov vychádzajúcich z ceny za poskytnuté služby:

- (a) zásoby v lietadle, ktoré sa privezú alebo dodajú na územie strany dohody a nakladajú na palubu v primeraných množstvách na použitie v odlietajúcom lietadle leteckého dopravcu druhej strany dohody, ktoré sa používa v medzinárodnej leteckej doprave, aj keď sa tieto zásoby majú používať počas časti letu uskutočnenej nad územím tej strany dohody, u ktorej boli naložené na palubu;
- (b) pozemné zariadenia a náhradné diely (vrátane motorov) dovezené na územie strany dohody s cieľom servisu, údržby alebo opravy lietadla leteckého dopravcu druhej strany dohody, ktoré sa používa v medzinárodnej leteckej doprave;
- (c) palivo, mazivá a spotrebné technické zásoby v lietadle, ktoré sa privezú alebo dodajú na územie strany dohody na použitie v lietadle leteckého dopravcu druhej strany dohody, ktoré sa používa v medzinárodnej leteckej doprave, aj keď sa tieto zásoby majú používať počas časti letu uskutočnenej nad územím tej strany dohody, u ktorej boli naložené na palubu a
- (d) tlačoviny, vrátane bezplatných propagačných materiálov, tak ako ustanovujú colné právne predpisy každej strany dohody, ktoré sa privezú alebo dodajú na

územie jednej strany dohody a vezmú sa na palubu na použitie v odlietajúcom lietadle leteckého dopravcu druhej strany dohody, ktoré sa používa v medzinárodnej leteckej doprave, aj keď sa tieto zásoby majú používať počas časti letu uskutočnenej nad územím tej strany dohody, u ktorej boli zbrané na palubu.

3. Bez ohľadu na akékoľvek iné ustanovenie, ktoré by bolo v rozpore s týmto ustanovením, nič v tejto dohode nebráni strane dohody v tom, aby uložila dane, odvody, clá alebo poplatky na palivo dodávané na jej území na nediskriminačnom základe na použitie v lietadlách leteckého dopravcu, ktorý prevádzkuje lety medzi dvoma miestami na jej území.

4. Môže sa od nich požadovať, aby zariadenia a zásoby, uvedené v ods. 1 a ods. 2 tohto článku, boli držané pod dohľadom alebo kontrolou príslušných orgánov.

5. Výnimky ustanovené v tomto článku sa uplatňujú tiež vtedy, keď leteckí dopravcovia jednej strany dohody uzavreli s iným leteckým dopravcom, ktorý obdobne využíva takéto výnimky udelené druhou stranou dohody, zmluvu o pôžičke alebo prevode položiek uvedených v odsekoch 1 a 2 tohto článku na územie druhej strany dohody.

6. Žiadne ustanovenie tejto dohody nebráni žiadnej strane dohody v tom, aby uložila dane, odvody, clá alebo poplatky na tovar predávaný na iný účel ako na spotrebu na palube pre cestujúcich na úseku leteckej dopravnej služby medzi dvoma miestami na jej území, na ktorých je dovolené nastupovanie do lietadla a vystupovanie z lietadla.

7. V prípade potreby na zabezpečenie súladu s ustanoveniami odsekov 1 a 2 tohto článku môže strana dohody požiadať o pomoc druhú stranu dohody v mene svojho leteckého dopravcu alebo leteckých dopravcov pri zabezpečení oslobodenia od daní, ciel a poplatkov uložených orgánmi ústrednej štátnej správy alebo miestnej samosprávy na tovar uvedený v odsekoch 1 a 2 tohto článku, ako aj od poplatkov za službu plnenia palivom v prípade okolností opísaných v tomto článku, okrem prípadov, v ktorých tieto poplatky vychádzajú z ceny za poskytnutie služby. Druhá strana dohody v reakcii na túto žiadosť upovedomí o zámeroch žiadajúcej strany dohody príslušný orgán štátnej správy a v prípade potreby prijme primerané opatrenie s cieľom zabezpečiť riadne uplatňovanie ustanovení odsekov 1 a 2 tohto článku.

8. Batožina a náklad v priamom tranzite cez územie strany dohody sú oslobodené od daní, colných poplatkov a iných podobných odvodov, ktoré nevychádzajú z ceny za poskytovanú službu.

9. Bežné palubné vybavenie, ako aj materiály a zásoby, ktoré sa obvykle ponechávajú na palube lietadla leteckého dopravcu jednej alebo druhej strany dohody, sa môžu vyložiť na území druhej strany dohody len so súhlasom colných orgánov tohto územia. V takom prípade môžu byť držané pod dohľadom uvedených orgánov až do doby, kým nebudú vyvezené naspäť alebo sa s nimi v súlade s colnými predpismi nenaloží inak.

10. Ustanoveniami tejto dohody sa neovplyvňuje oblasť DPH, s výnimkou takejto dane uloženej na dovoz. Ustanovenia príslušných dohovorov, ktoré sú v platnosti medzi členským štátom a Brazíliou s cieľom predchádzať dvojitému zdaneniu príjmov a kapitálu, sa touto dohodou nemenia.

Článok 12

Užívateľské poplatky

1. Užívateľské poplatky, ktoré príslušné finančné úrady alebo orgány každej strany dohody môžu ukladať leteckým dopravcom druhej strany dohody, sú spravodlivé, primerané a

nediskriminačné. Všetky takéto užívateľské poplatky sa v každom prípade stanovujú leteckým dopravcom druhej strany dohody za podmienok, ktoré nie sú menej priaznivé ako najpriaznivejšie podmienky dostupné pre akéhokoľvek iného leteckého dopravcu v čase stanovenia poplatkov.

2. Užívateľské poplatky uložené leteckým dopravcom druhej strany dohody sú transparentné a neprevyšujú úplné náklady príslušných finančných úradov alebo orgánov na poskytovanie príslušných letiskových zariadení alebo služieb, respektíve zariadení alebo služieb týkajúcich sa vonkajšieho prostredia letiska, leteckej navigácie a bezpečnostnej ochrany letectva na letisku alebo v rámci letiskového systému. V týchto poplatkoch môže byť zahrnutá primeraná návratnosť aktív po započítaní odpisov. Zariadenia a služby, za ktoré sa účtujú poplatky, sa poskytujú efektívne a hospodárne.

3. Každá strana dohody podporuje konzultácie medzi príslušnými finančnými úradmi alebo orgánmi na svojom území a leteckými dopravcami, ktorí využívajú uvedené zariadenia a služby. Každá strana dohody podporuje výmenu tých informácií medzi príslušnými finančnými úradmi alebo orgánmi a leteckými dopravcami, ktoré môžu byť potrebné na presné preskúmanie primeranosti poplatkov v súlade so zásadami odsekov 1 a 2 tohto článku. Príslušné finančné orgány v primeranom čase oznámia užívateľom každú navrhovanú zmenu užívateľských poplatkov, aby mali užívatelia možnosť vyjadriť sa a predložiť pripomienky pred vykonaním akýchkoľvek zmien.

Článok 13

Tarify

1. Strany dohody umožnia, aby leteckí dopravcovia stanovovali tarify voľne na základe slobodnej a nenarušenej hospodárskej súťaže.

2. Každá strana dohody môže na nediskriminačnom základe vyžadovať, aby leteckí dopravcovia oboch strán dohody oznámili jej leteckým úradom ceny ponúkané za poskytovanie služieb z jej územia zjednodušeným spôsobom a len na informačné účely. Takéto oznamovanie sa od leteckých dopravcov nesmie vyžadovať skôr ako po prvýkrát zverejnia ponúkané tarify.

3. Letecké úrady môžu medzi sebou viesť rokovania s cieľom prediskutovať okrem iného také záležitosti, ako sú požiadavky a postupy na oznamovanie taríf a tarify, ktoré môžu byť nespravodlivé, neprimerané alebo diskriminačné.

Článok 14

Štatistické údaje

1. Letecké úrady jednej strany dohody môžu od leteckých úradov druhej strany dohody vyžadovať, aby poskytli dostupné štatistické údaje súvisiace s dopravnými službami, ktoré sa majú vykonávať podľa tejto dohody, ako sa vyžaduje v súlade s vnútroštátnymi zákonmi a právnymi predpismi, na nediskriminačnom základe a ako sa môže odôvodnene vyžadovať.

2. Strany dohody spolupracujú v rámci spoločného výboru s cieľom uľahčiť vzájomnú výmenu štatistických informácií na účely monitorovania rozvoja leteckých dopravných služieb.

Článok 15

Konkurenčný rámec

1. Každá strana dohody zabezpečí leteckým dopravcom oboch strán dohody spravodlivosť a rovnosť príležitostí pri hospodárskej súťaži v poskytovaní medzinárodných leteckých dopravných služieb upravenej touto dohodou. Pravidlá hospodárskej súťaže každej strany dohody sa v znení neskorších zmien a doplnení uplatňujú na prevádzku leteckých dopravcov v rámci jurisdikcie príslušnej strany dohody. Strany dohody majú rovnaký cieľ zlučiteľnosti a zbližovania pravidiel hospodárskej súťaže a v prípade potreby a vo vhodných prípadoch budú spolupracovať pri uplatňovaní pravidiel hospodárskej súťaže.

2. Strany dohody potvrdzujú dôležitosť slobodnej a nenarušenej hospodárskej súťaže na podporu cieľov tejto dohody a poznamenávajú, že dôkladné a účinné presadzovanie ich pravidiel hospodárskej súťaže prispieva k efektívnemu fungovaniu poskytovania leteckých dopravných služieb medzi stranami dohody. Strany dohody uznávajú, že spolupráca a koordinácia medzi orgánmi strán dohody pre hospodársku súťaž slúži na podporu hospodárskej súťaže a účinného riešenia problémov hospodárskej súťaže a na vyhnutie sa možnosti alebo zminimalizovanie vplyvu rôzneho uplatňovania ich pravidiel hospodárskej súťaže.

3. Každá strana dohody zabezpečí, aby letiská, letové trasy, kontrolu letovej prevádzky a letecké navigačné služby, bezpečnostnú ochranu letectva a ostatné s tým súvisiace zariadenia a služby poskytované na jej území, mohli používať leteckí dopravcovia druhej strany dohody na nediskriminačnom základe.

4. Strany dohody uznávajú, že štátne dotácie a podpora môžu mať negatívny vplyv na možnosť spravodlivej a rovnocennej hospodárskej súťaže leteckých dopravcov v poskytovaní medzinárodných leteckých dopravných služieb, ktorá je upravená touto dohodou. Bez obmedzenia sem patria prísuny kapitálu, krížové subvencovanie, granty, záruky, daňové úľavy alebo oslobodenie od dane, ochrana proti bankrotu alebo poistenie ktorýmkoľvek orgánmi štátnej správy.

5. Ak jedna strana dohody zistí, že jej leteckí dopravcovia sú vystavovaní diskriminácii alebo nespravodlivým praktikám druhej strany dohody, alebo že dotácie alebo podpora, ktoré plánuje poskytnúť alebo poskytla druhá strana dohody, by mali alebo majú negatívny vplyv na spravodlivú a rovnocennú príležitosť leteckých dopravcov prvej strany na nenarušenú hospodársku súťaž, môže tejto druhej strane predložiť pripomienky. Okrem toho každá strana dohody môže v takýchto prípadoch požiadať o zasadnutie spoločného výboru, ako sa ustanovuje v článku 21 (Spoločný výbor), s cieľom preskúmať danú záležitosť.

6. Ak je jedna strana dohody po konzultáciách v spoločnom výbore presvedčená, že podmienky uvedené v odseku 5 pretrvávajú a pravdepodobne budú mať za následok ujmu pre ich leteckého dopravcu alebo leteckých dopravcov, môže prijať opatrenia v súlade s postupmi a kritériami stanovenými spoločným výborom v súlade s článkom 21 (Spoločný výbor). Každé takéto opatrenie je vhodné, primerané a jeho rozsah pôsobnosti a trvanie sa obmedzuje na to, čo je nevyhnutne potrebné. Opatrenie je výlučne zamerané na leteckého dopravcu alebo leteckých dopravcov, ktorí využívajú výhody podmienok uvedených v odseku 5 a nie je ním dotknuté právo ktorejkoľvek zo strán dohody prijať opatrenie podľa článku 22 (Riešenie sporov).

7. Pri diskusiách opísaných v uvedených odsekoch 5 a 6 strany dohody:

- (a) koordinujú svoje opatrenia s príslušnými orgánmi;

- (b) zvažujú alternatívne prostriedky, ktorými by sa mohli dosiahnuť ciele opatrenia v súlade s všeobecnými pravidlami hospodárskej súťaže a predpismi na ochranu spotrebiteľa a
- (c) zohľadňujú stanoviská druhej strany dohody a jej povinnosti vyplývajúce z iných medzinárodných dohôd.

8. Bez ohľadu na akékoľvek ustanovenia uvedených odsekov 1 až 7 sa žiadnymi ustanoveniami tohto článku neobmedzuje právomoc príslušných orgánov hospodárskej súťaže ktorejkoľvek strany dohody a všetky záležitosti týkajúce sa presadzovania pravidiel hospodárskej súťaže patria do výhradnej právomoci uvedených orgánov.

Článok 16

Životné prostredie

1. Strany dohody podporujú potrebu chrániť životné prostredie propagovaním udržateľného rozvoja letectva. Strany dohody chcú spolupracovať s cieľom identifikovať problematické oblasti súvisiace s vplyvom medzinárodnej leteckej dopravy na životné prostredie.

2. Strany uznávajú dôležitosť spolupráce s cieľom posúdiť a minimalizovať vplyvy leteckej dopravy na životné prostredie a zabezpečiť, aby boli akékoľvek opatrenia plne v súlade s cieľmi tejto dohody.

3. Strany dohody súhlasia s výmenou informácií a pravidelným dialógom medzi odborníkmi a mali by ich podporovať s cieľom zlepšiť spoluprácu v riešení vplyvov medzinárodnej leteckej dopravy na životné prostredie vrátane:

- (a) výskumu a vývoja v oblasti ekologickej leteckej technológie;
- (b) inovácie v oblasti riadenia letovej prevádzky s cieľom znížiť vplyv leteckej dopravy na životné prostredie;
- (c) výskumu a vývoja v oblasti obnoviteľných palív v leteckej doprave;
- (d) výmeny názorov v otázkach týkajúcich sa vplyvov leteckej dopravy na životné prostredie a
- (e) monitorovania hluku a zmierňujúcich opatrení s cieľom znížiť vplyv leteckej dopravy na zdravie a na životné prostredie.

4. V súlade s ich multilaterálnymi environmentálnymi právami a povinnosťami strany dohody takisto posilnia spoluprácu vrátane finančnej a technologickej spolupráce, v súvislosti s opatreniami zameranými na riešenie problematiky emisií skleníkových plynov z medzinárodnej leteckej dopravy.

5. Žiadne ustanovenie tejto dohody sa nesmie chápať ako obmedzenie právomoci príslušných orgánov strany dohody na prijímanie primeraných opatrení na predchádzanie alebo iné riešenie vplyvu leteckej dopravy na životné prostredie za predpokladu, že tieto opatrenia sú v plnom súlade s ich právami a povinnosťami podľa medzinárodného práva.

Článok 17

Riadenie letovej prevádzky

Strany dohody spolupracujú na účinnom riešení záležitostí dohľadu a politiky v oblasti bezpečnosti v súvislosti s riadením letovej prevádzky s cieľom optimalizovať celkovú efektívnosť letov, znížiť náklady a zvýšiť bezpečnosť a kapacitu existujúcich systémov. Strany dohody nabádajú svoje orgány civilného letectva a svojich poskytovateľov leteckých navigačných služieb, aby naďalej spolupracovali na otázkach v oblasti regulácie a na interoperabilite s cieľom ďalšej integrácie systémov podľa možností oboch strán dohody, znižovania vplyvu leteckej dopravy na životné prostredie a v prípade potreby spoločného využívania informácií.

Článok 18

Ochrana spotrebiteľa

1. Strany dohody potvrdzujú dôležitosť ochrany záujmov spotrebiteľa.
2. Strany dohody uznávajú, že je dôležité podporovať vzájomnú spoluprácu v tejto oblasti a zabráňovať ukladaniu nezlučiteľných požiadaviek leteckým dopravcom. Na tieto účely sa strany dohody v rámci spoločného výboru medzi sebou radia o budúcom vývoji a regulačných návrhoch v tejto oblasti.

Článok 19

Otázky súvisiace s problematikou práce

1. Strany dohody uznávajú dôležitosť posúdenia vplyvov tejto dohody na prácu, zamestnanosť a pracovné podmienky. Strany dohody sa zaväzujú k spolupráci v pracovnoprávných záležitostiach v rámci rozsahu pôsobnosti tejto dohody.
2. Strany dohody uznávajú dôležitosť výhod, ktoré môžu vzniknúť pre zamestnancov, keď sa výrazné ekonomické zisky z otvorených a konkurenčných trhov skombinujú s vysokými pracovnými normami. Strany dohody vykonávajú ustanovenia dohody tak, aby prispievali k vysokým pracovným normám bez ohľadu na vlastníctvo alebo povahu príslušných spoločností a zabezpečili, aby sa práva a zásady vyplývajúce z ich zákonov neporušovali.
3. Ktorákoľvek strana dohody môže požiadať o zasadnutie spoločného výboru s cieľom riešiť otázky súvisiace s problematikou práce, ktoré žiadajúca strana dohody považuje za významné.

Článok 20

Počítačové rezervačné systémy

1. Predajcovia počítačových rezervačných systémov (ďalej len „PRS“) pôsobiaci na území jednej strany dohody sú oprávnení zavádzať, udržiavať a bezplatne sprístupňovať svoje PRS pre cestovné kancelárie alebo cestovné spoločnosti, ktorých hlavnou činnosťou je predaj produktov cestovného ruchu na území druhej strany dohody, ak PRS spĺňa všetky príslušné regulačné požiadavky druhej strany dohody.
2. Žiadna zo strán dohody na svojom území neuloží ani nepovolí uložiť predajcom PRS druhej strany dohody prísnejšie požiadavky v súvislosti so zobrazeniami (vrátane parametrov upravovania a zobrazovania), prevádzkou, postupmi, predajom alebo vlastníctvom PRS, ako sú požiadavky uložené vlastným predajcom PRS.

3. Vlastníci/prevádzkovatelia PRS jednej strany dohody, ktorí splňajú prípadné príslušné regulačné požiadavky druhej strany dohody, majú rovnakú príležitosť vlastníť PRS na území druhej strany dohody ako vlastníci/prevádzkovatelia tejto strany dohody.

Článok 21

Spoločný výbor

1. Spoločný výbor zložený zo zástupcov oboch strán dohody je zodpovedný za kontrolu správy dohody a zabezpečuje jej správne vykonávanie. Spoločný výbor sa schádza podľa potreby a aspoň raz ročne. O zvolanie zasadnutia môže požiadať každá strana dohody.

2. Spoločný výbor rozhoduje o svojom rokovacom poriadku.

3. Spoločný výbor pracuje a prijíma rozhodnutia na základe konsenzu.

4. Strana dohody môže požiadať o zvolanie zasadnutia spoločného výboru s cieľom vyriešiť akúkoľvek otázku, ktorá sa týka výkladu alebo uplatňovania tejto dohody. Také zasadnutie sa začne v čo najskorší možný dátum a najneskôr do dvoch mesiacov odo dňa prijatia žiadosti, ak sa strany dohody nedohodnú inak.

5. Spoločný výbor vypracúva odporúčania a prijíma rozhodnutia, ak sa to výslovne ustanovuje v tejto dohode, a najmä stanovuje postupy a kritériá uvedené v odseku 6 článku 15 (Konkurenčný rámec).

6. Spoločný výbor takisto rozvíja spoluprácu najmä, okrem iného, prostredníctvom:

- (a) preskúmania podmienok trhu, ktoré ovplyvňujú leteckú dopravu podľa tejto dohody;
- (b) riešenia a čo najúčinnnejšieho vyriešenia problémov podnikania, ktoré môžu okrem iného obmedzovať prístup na trh a hladké prevádzkovanie služieb podľa tejto dohody ako prostriedok na zabezpečenie rovnakých podmienok, zblížovania v oblasti regulácie a prostredníctvom minimalizácie regulačného zaťaženia pri prevádzkovaní leteckých dopravných služieb;
- (c) výmeny informácií vrátane poradenstva, pokiaľ ide o zmeny vnútroštátnych právnych predpisov a politík, ktoré môžu ovplyvňovať letecké dopravné služby podľa tejto dohody;
- (d) podpory konzultácií na úrovni expertov o nových legislatívnych alebo regulačných iniciatívach a trendoch týkajúcich sa záležitostí, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda, ako napr. ochrana životného prostredia a spotrebiteľov s cieľom dosiahnuť maximálnu možnú zlučiteľnosť v prístupoch;
- (e) zvažovania potenciálnych oblastí ďalšieho rozvoja tejto dohody vrátane odporúčania zmien a doplnení tejto dohody;
- (f) diskusií o záležitostiach súvisiacich s investíciami, vlastníctvom a kontrolou;
- (g) rozvíjania regulačnej spolupráce a spoločných záväzkov s cieľom dosiahnuť vzájomné uznávanie a zblížovanie pravidiel a opatrení;
- (h) podpory prípadných konzultácií v súvislosti s otázkami leteckej dopravy, ktorými sa zaoberajú medzinárodné organizácie, ďalej v súvislosti so vzťahmi

s tretími krajinami a multilaterálnymi dohodami, vrátane zvažovania prípadného prijatia spoločného prístupu; a

- (i) zjednodušenia vzájomnej výmeny štatistických údajov na účely monitorovania vývoja leteckých dopravných služieb podľa tejto dohody.

7. Pokiaľ strana dohody vytvára alebo vykonáva opatrenia leteckej politiky alebo iné opatrenia, ktoré môžu mať výrazný vplyv na letectvo, vyhodnotí možné vplyvy uvedených opatrení na práva obsiahnuté v tejto dohode. Každá strana dohody môže požiadať o zasadnutie spoločného výboru s cieľom prediskutovať možné vplyvy opatrení leteckej politiky alebo iných opatrení, ktoré môžu mať výrazný dosah na letectvo a s cieľom odporučiť vhodné kroky, ktoré majú podniknúť strany dohody vzhľadom na práva obsiahnuté v tejto dohode. Ak majú takéto opatrenia negatívny vplyv, spoločný výbor prijme v rámci svojich právomocí vhodné opatrenia s cieľom minimalizovať takýto negatívny vplyv.

8. Táto dohoda nebráni spolupráci a diskusiám medzi zodpovednými orgánmi strán dohody mimo spoločného výboru vrátane oblastí bezpečnostnej ochrany, bezpečnosti, životného prostredia, riadenia letovej prevádzky, leteckej infraštruktúry, hospodárskej súťaže a ochrany spotrebiteľa. Strany dohody informujú spoločný výbor o výsledkoch takejto spolupráce a takýchto diskusií, ktoré môžu mať vplyv na vykonávanie tejto dohody.

Článok 22

Riešenie sporov

Každý spor týkajúci sa uplatňovania alebo interpretácie tejto dohody iný ako záležitosti podľa článku 15, ktorý nie je vyriešený na zasadnutí spoločného výboru, sa môže riešiť diplomatickou cestou a ak pretrváva, môže byť na základe dohody strán postúpený osobe alebo orgánu na rozhodnutie (sprostredkovanie). Ak sa strany dohody takto nedohodnú, spor sa na žiadosť jednej alebo druhej strany dohody predloží na rozhodcovské konanie v súlade s postupom, ktorý musia odsúhlasiť strany dohody.

Článok 23

Vzťah k iným dohodám

1. Po nadobudnutí platnosti podľa článku 27 tejto dohody má táto dohoda prednosť pred príslušnými ustanoveniami bilaterálnych dohôd uvedených v oddiele 1 prílohy II s výnimkou rozsahu ustanovení oddielu 2 prílohy II.

2. Ak sa strany dohody stanú účastníkmi multilaterálnej dohody alebo schvália rozhodnutie prijaté Medzinárodnou organizáciou civilného letectva alebo inou medzinárodnou organizáciou, ktoré rieši záležitosti, ktoré sú predmetom tejto dohody, uskutočnia v spoločnom výbore konzultácie s cieľom určiť, či by sa táto dohoda mala revidovať s cieľom zohľadniť tento vývoj.

Článok 24

Zmeny a doplnenia

O všetkých zmenách a doplneniach tejto dohody môžu strany dohody vzájomne rozhodnúť v súlade s konzultáciami uskutočnenými podľa článku 21 (Spoločný výbor) tejto dohody. Zmeny a doplnenia nadobudnú platnosť v súlade s podmienkami stanovenými v článku 27 (Nadobudnutie platnosti).

Článok 25

Vypovedanie dohody

Ktorákoľvek strana dohody môže kedykoľvek písomne oznámiť diplomatickou cestou druhej strane dohody svoje rozhodnutie vypovedať túto dohodu. Toto oznámenie sa súčasne zašle Medzinárodnej organizácii civilného letectva. Platnosť tejto dohody sa skončí o polnoci greenwichského stredného času na konci dopravnej sezóny Medzinárodného združenia leteckých dopravcov (IATA) trvajúcej jeden rok odo dňa písomného oznámenia o ukončení, pokiaľ nie je toto oznámenie zrušené dohodou strán pred koncom tohto obdobia.

Článok 26

Registrácia dohody

Táto dohoda a všetky jej zmeny a doplnenia sa po nadobudnutí jej platnosti registrujú v Medzinárodnej organizácii civilného letectva a na Sekretariáte Organizácie Spojených národov v súlade s článkom 102 Charty Organizácie Spojených národov.

Článok 27

Nadobudnutie platnosti

Táto dohoda a všetky jej zmeny a doplnenia nadobúdajú platnosť jeden mesiac odo dňa poslednej nóty v rámci výmeny diplomatických nót medzi stranami dohody, ktorou sa potvrdzuje ukončenie všetkých postupov potrebných na nadobudnutie platnosti tejto dohody. Na účely tejto výmeny Brazília doručí Európskej únii diplomatickú nótu určenú Európskej únii a jej členským štátom a Európska únia doručí Brazílii diplomatickú nótu alebo nóty Európskej únie a jej členských štátov. Diplomatická nóta alebo nóty Európskej únie a jej členských štátov obsahujú oznámenie každého členského štátu, ktorým sa potvrdzuje, že boli splnené jeho postupy potrebné na nadobudnutie platnosti tejto dohody.

NA DÔKAZ TOHO podpísaní a riadne splnomocnení zástupcovia podpísali túto dohodu.

V [...] dňa [...] roku [...], v dvoch vyhotoveniach v anglickom, bulharskom, českom, dánskom, estónskom, fínskom, francúzskom, gréckom, holandskom, litovskom, lotyšskom, maďarskom, maltskom, nemeckom, poľskom, portugalskom, rumunskom, slovenskom, slovinskom, španielskom, švédskom a talianskom jazyku, pričom všetky znenia sú rovnako autentické.

Za Brazílsku federatívnu republiku

Za Európsku úniu

za Rakúsko

za Belgicko

Za Bulharsko

atď.

PRÍLOHA I

LETOVÝ PORIADOK

1. Na účely odseku 1 písm. c) článku 2 tejto dohody a oddielu 2 prílohy II k tejto dohode každá strana dohody umožní leteckým dopravcom druhej strany dohody prevádzkovať letecké dopravné služby na trasách stanovených nižšie:

(a) v prípade leteckých dopravcov Európskej únie:

body za územím Európskej únie a jej členských štátov – body na území Európskej únie a jej členských štátov – medziláhlé body – body na území Brazílie – body za územím Brazílie

(b) v prípade leteckých dopravcov Brazílie:

body za územím Brazílie – body na území Brazílie – medziláhlé body – body na území Európskej únie a jej členských štátov – body za územím Európskej únie a jej členských štátov

DOPRAVNÉ PRÁVA

2. Každá strana dohody udelí leteckému dopravcovi druhej strany dohody tieto dopravné práva na stanovených trasách:

pravidelná a nepravidelná kombinovaná letecká doprava:

- v prípade leteckých dopravcov Brazílie: právo zabezpečovať medzinárodnú leteckú dopravu medzi ktorýmkoľvek bodmi v Brazílii a ktorýmkoľvek bodmi na území Európskej únie a jej členských štátov

- v prípade leteckých dopravcov Európskej únie: právo zabezpečovať medzinárodnú leteckú dopravu medzi ktorýmkoľvek bodmi na území Európskej únie a jej členských štátov a ktorýmkoľvek bodmi v Brazílii

Žiadne ustanovenie tohto odseku neoprávňuje leteckých dopravcov Brazílie vziať na palubu na území ktoréhokoľvek členského štátu cestujúcich, batožinu, náklad a/alebo poštu a prepraviť ich za úhradu do bodu na území iného členského štátu;

letecká doprava určená len na prepravu nákladu:

- v prípade leteckých dopravcov Brazílie: právo zabezpečovať medzinárodnú leteckú dopravu medzi ktorýmkoľvek bodmi v Brazílii a ktorýmkoľvek bodmi na území Európskej únie a jej členských štátov spolu s neobmedzenými dopravnými právami cez medziláhlé body a/alebo do bodov za územím Európskej únie a jej členských štátov (práva v rámci piatej slobody)

- v prípade leteckých dopravcov Európskej únie: právo zabezpečovať medzinárodnú leteckú dopravu medzi ktorýmkoľvek bodmi na území Európskej únie a jej členských štátov a ktorýmkoľvek bodmi v Brazílii spolu s neobmedzenými dopravnými právami cez medziláhlé body a/alebo do bodov za územím Brazílie (práva v rámci piatej slobody).

Pri prevádzkovaní leteckej dopravy určenej len na prepravu nákladu môžu leteckí dopravcovia strán dohody vynechať pristátie v ktoromkoľvek z uvedených bodov za

predpokladu, že odsúhlasené služby prevádzkované na trase začínajú alebo končia na ich územiach.

PREVÁDZKOVÁ FLEXIBILITA

3. Leteckí dopravcovia oboch strán dohody môžu pri ktoromkoľvek lete alebo pri všetkých letoch a podľa vlastného uváženia na stanovených trasách:

- (a) vykonávať lety v ktoromkoľvek smere alebo v oboch smeroch;
- (b) kombinovať rôzne čísla letov v rámci letu jedného lietadla;
- (c) zabezpečovať leteckú dopravu do medziľahlých bodov a bodov za územiami, ako sa uvádza v odsekoch 1 a 2 tejto prílohy a v rámci rozsahu pôsobnosti marketingových dohôd o spolupráci, ako sa uvádza v ods. 9 článku 9 tejto dohody a do bodov na územiach strán dohody v akejkoľvek kombinácii a v akomkoľvek poradí;
- (d) vynechať pristátie v ktoromkoľvek bode alebo bodoch;
- (e) presunúť prepravu z ktoréhokoľvek zo svojich lietadiel na ktorékoľvek iné svoje lietadlo v ktoromkoľvek bode (zmena lietadla v mieste medzipristátia);
- (f) robiť medzipristátia v ktorýchkoľvek bodoch na území alebo mimo územia jednej alebo druhej strany dohody;
- (g) vykonávať tranzitnú dopravu cez územie druhej strany dohody;
- (h) kombinovať rôzne účely prepravy tým istým lietadlom bez ohľadu na to, kde sa táto preprava začína;
- (i) zabezpečovať leteckú dopravu do viac než jedného bodu pri tom istom lete (co-terminalisation)

bez obmedzenia smeru alebo geografického obmedzenia a bez straty akéhokoľvek práva prepravy inak povoleného podľa tejto dohody za predpokladu, že tieto služby začínajú alebo končia na ich územiach.

4. Každá strana dohody umožní každému leteckému dopravcovi, aby si určil počet letov a kapacity medzinárodnej leteckej dopravy, ktorú ponúka na základe komerčných hľadísk na danom trhu. V súlade s týmto právom žiadna strana dohody jednostranne neobmedzí objem dopravy, počet alebo pravidelnosť letov ani typ alebo typy lietadiel používaných na prevádzku leteckými dopravcami druhej strany dohody.

PRÍLOHA II

BILATERÁLNE DOHODY O LETECKÝCH DOPRAVNÝCH SLUŽBÁCH

Oddiel 1

Ako sa uvádza v článku 23 tejto dohody, táto dohoda má prednosť pred príslušnými ustanoveniami nasledujúcich bilaterálnych dohôd medzi Brazíliou a členskými štátmi:

- (a) Dohody o leteckých dopravných službách medzi Brazílskou federatívnou republikou a členskými štátmi Európskej únie v znení zmien a doplnení, úprav alebo úplne nahradené, ktoré sú platné v čase podpisu tejto dohody:
 - Dohoda medzi Spolkovou republikou Nemecko a Brazílskou federatívnou republikou o pravidelných leteckých dopravných službách podpísaná v Riu de Janeiro 29. augusta 1957,
 - Dohoda medzi vládou Rakúska a vládou Brazílskej federatívnej republiky o leteckých dopravných službách podpísaná vo Viedni 16. júla 1993,
 - Dohoda medzi vládou Dánskeho kráľovstva a vládou Brazílskej federatívnej republiky o leteckej doprave podpísaná v Riu de Janeiro 18. marca 1969,
 - Dohoda medzi vládou Španielska a vládou Spojených štátov brazílskych o pravidelnej leteckej doprave podpísaná v Riu de Janeiro 28. novembra 1949,
 - Dohoda medzi Francúzskou republikou a Brazílskou federatívnou republikou podpísaná v Paríži 29. októbra 1965 o leteckej doprave,
 - Dohoda o leteckých dopravných službách medzi vládou Maďarskej republiky a vládou Brazílskej federatívnej republiky podpísaná v meste Brazília 3. apríla 1997,
 - Dohoda medzi Talianskom a Spojenými štátmi brazílskymi o pravidelných leteckých dopravných službách podpísaná v Ríme 23. januára 1951,
 - Dohoda o leteckej doprave medzi vládou Holandského kráľovstva a vládou Brazílskej federatívnej republiky podpísaná v meste Brazília 6. júla 1976,
 - Dohoda o leteckej doprave medzi Portugalskou republikou a Brazílskou federatívnou republikou podpísaná v Lisabone 11. novembra 2002,
 - Dohoda medzi vládou Švédskeho kráľovstva a vládou Brazílskej federatívnej republiky o leteckej doprave podpísaná v Riu de Janeiro 18. marca 1969,
 - Dohoda medzi vládou Spojených štátov brazílskych a vládou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska o leteckej doprave uzavretá v Riu de Janeiro 31. októbra 1946.
- (b) Dohody o leteckých dopravných službách medzi Brazílskou federatívnou republikou a členskými štátmi Európskej únie v znení zmien a doplnení alebo

úprav, ktoré boli podpísané v čase podpisu tejto dohody, ale ešte nenadobudli platnosť:

- Dohoda medzi vládou Belgického kráľovstva a vládou Brazílskej federatívnej republiky o leteckých dopravných službách podpísaná v Bruseli 4. októbra 2009,
- Dohoda o leteckých dopravných službách medzi vládou Poľskej republiky a vládou Brazílskej federatívnej republiky podpísaná v Riu de Janeiro 13. marca 2000.

Oddiel 2

Bez ohľadu na oddiel 1 tejto prílohy existujúce a nové práva vrátane práv na zabezpečovanie leteckej dopravy do medziluhých bodov a bodov za územiami a priaznivejšie ustanovenia alebo zaobchádzanie v súlade s uvedenými bilaterálnymi dohodami alebo inými dohodami medzi Brazíliou a členskými štátmi EÚ, na ktoré sa nevzťahuje táto dohoda, alebo ktoré sú priaznivejšie ako ustanovenia podľa tejto dohody, sa môžu uplatňovať a odsúhlasí sa za predpokladu, že medzi leteckými dopravcami Európskej únie neexistuje diskriminácia na základe ich štátnej príslušnosti.

Oddiel 3

Bez ohľadu na oddiel 1 tejto prílohy sa v prípade oblastí, ktoré nie sú zahrnuté do definície „územia“ v článku 1 (Vymedzenie pojmov) tejto dohody, naďalej uplatňujú bilaterálne dohody uvedené v oddiele 1 medzi Brazíliou a Dánskym kráľovstvom, Francúzskou republikou, Holandským kráľovstvom a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska v súlade s ich podmienkami.